

Idébank och årsklocka för läsning

En läsande skola i Vasa

V A S A .

Innehåll

Årsklocka för läsning	3
Konkreta idéer	4
Presentation och tillgänglighet av böcker	5
Miljöer som inspirerar till läsning	5
Uppgifter och arbetssätt	6

Årsklocka för läsning

Augusti		
September	FN:s internationella läskunnighetsdag och Read Hour 8.9.	https://nuori.fi/sv/readhour-2/
Oktober	Aleksis Kivi-dagen och finska litteraturens dag 10.10.	
	Pöl – barnens kulturveckor 1 – 31.10	Kulturtjänsterna, biblioteket. Läraren anmäler sin grupp till evenemangen på biblioteket. Anmälan sker elektroniskt: Pöl - Kulturveckor för barn Vaasa
	Nationella sagodagen 18.10.	
	Läslov (höstlov) Utbildningsstyrelsens och Läsrörelsens tema för höstlovsveckan. Mål: Att uppmuntra till läsning på fritiden T.ex. Utbyte av boktips, anmälan i maj	Mer information och material: https://lukuloma.fi/sv/syysloma-on-lukuloma-sv/
November	Veckan för barnets rättigheter	https://www.lapsenoikeudet.fi/sv/kampanj/veckan-for-barnets-rattigheter/
December		
Januari	Nyheterens vecka I slutet av januari	Färdigt material och information: https://www.uutismediat.fi/uutismedian-liitto/nyhetsmediernas-forbund/mediefostran/
Februari	Mediekunskapsveckan I slutet av februari	Färdigt material och information: https://mediataitoviikko.fi/pa-svenska/

	Kalevaladagen 28.2.	
Mars	Politikveckan Organiseras av Alliansen. Källkritik, läsning och politik	https://nuorisoala.fi/sv/pa-svenska/
	Ordkonstveckan Vecka 12 Tema som ordnas av Suomen sanataideseura. Färdigt material även på svenska.	https://sanataide.fi/foreningen-for-ordkonstundervisning/
April	Läsveckan Traditionellt i slutet av april, men av praktiska skäl och för att göra bibliotekssamarbetet smidigare, är det bra att fundera på flexibla lösningar. Kontakta biblioteket i god tid för att planera samarbetet.	Färdigt material och information: https://lukuviikko.fi/sv/forstasidan/
Maj	Anmälan till Utbyte av boktips inför Läslovet Före sommarlovet	Utbildningsstyrelsen/Läsrörelsen https://lukuloma.fi/sv/syysloma-on-lukuloma-sv/

Konkreta idéer

I det här avsnittet hittar du konkreta idéer för att öka läsningen i skolelevernas vardag. Idéerna är indelade i tre kategorier: *Presentation och tillgänglighet av böcker*, *Miljöer som inspirerar till läsning* samt *Uppgifter och arbetssätt*. På stadsbibliotekets webbsida finns instruktionsfilmer på olika språk om hur biblioteket kan användas.

Presentation och tillgänglighet av böcker

Korridorbibliotek

Flerspråkiga familjer, grundläggande utbildning I klassrummet/skolans korridor kan du låna böcker över natten utan bibliotekskort. Tröskeln att låna hem en bok blir inte lägre än såhär!

Klassens bokhylla

I klassen finns det litteratur samlat på en viss plats. Materialet kan läsas vid alla lämpliga tillfällen. Utbudet bör vara varierat: serier, tidskrifter, material på främmande språk, noveller. Läraren kan till exempel hämta avskrivna böcker och tidskrifter gratis från biblioteket. Eleverna kan tillverka en bokhylla till exempel av stadiga kartonglådor.

Popup-bibliotek

Ordna ett pop-up-bibliotek i samarbete med biblioteket, t.ex. på dagen för hem och skola. Eleverna får låna böcker och föräldrar erbjuds möjlighet att skaffa sitt barn ett bibliotekskort. Bibliotekets personal kan också göra reklam för det flerspråkiga biblioteket på begäran.

Bokbytarbord

Det finns ett bord i skolans aula dit eleverna kan hämta böcker som de inte längre behöver och låna böcker från. Eleverna kan bläddra och läsa på rasterna även om de inte skulle låna boken hem.

Miljöer som inspirerar till läsning

Bok-café

Om du dricker kaffe/kakao/te måste du ha en bok i handen. Kan ordnas under rasten eller som en klubb.

Läskoja, två varianter

Eleverna bygger en läskoja t.ex. av kartonglådor och filter. I kojan kan eleverna läsa i skenet av en ficklampa. Läskojan kan kopplas till ett belöningssystem så att intjänade poäng kan lösas in mot en lässtund i kojan.

Varje elev kan också ta med sig hemifrån till exempel en filt för att bygga en läskoja på sin egen plats. Lässtunden i kojan kan göras mysig med hjälp av en fick- eller pannlampa, ett gosedjur eller dylikt.

Läsfest

Eleverna har egna läsböcker, godis och en filt

Läsmatta

En matta där eleverna kan ligga ner och läsa en stund till exempel parvis eller i små grupp.

Varierande läsplatser

I klassrummet, under bordet, i korridoren, utomhus. I skolbiblioteket med saccosäckar, stolar och soffor. Läs-picknick: filt och god mat, vackert väder och en bra bok.

Läsrast och lästävling i oktober

En rastvakt stannar inne för att övervaka de elever som väljer att läsa istället för att gå ut på rast. Eleven läser en valfri bok i ett på förhand bestämt utrymme (tyst rast). Ett annat alternativ är att eleverna lyssnar på högläsning under rasten.

I oktober (eller varför inte någon annan lämplig månad) ordnar skolan en lästävling. Under tävlingens gång följer man med hur aktivt eleverna deltar i läsrasterna. Den som har varit med mest belönas.

Morgonsamling med läsning

En morgonsamling med läsning för hela skolan, årskursen eller klassen. Till exempel en gemensam förmiddag i skolan med högläsning i aulan. Antingen läser eleverna eller så är det en vuxen som läser.

Uppgifter och arbetssätt

Ateljé-metoden

Eleverna läser riktiga böcker istället för ABC-böcker och läseböcker. Ateljé-metoden är en pedagogisk modell för undervisningen av modersmål och litteratur. Syftet är att stödja utvecklingen av barns läs- och skrivkunskaper och att utveckla entusiasm för läsning. Ateljé är ett sätt att organisera modersmålsundervisningen så att eleverna aktivt arbetar med meningsfulla läs- och skrivuppgifter.

Idén med verksamhetsmodellen är att åskådliggöra delmål, ställa upp mål, öva och bedöma modersmålskunskaper med hjälp av sex ateljéer. Ateljéerna består av självständig läsning, kreativt skrivande, stavning och grammatik, lyssnande, läsning tillsammans och interaktion.

Läsning är en del av varje dag och mycket tid ägnas åt att lära sig lässtrategier. Som läromedel används autentiskt material och olika texttyper. Undervisningen är uppbyggd kring litteraturen. Barnet ges möjlighet till strukturerat val och diskussion av texter.

Pöl – barnens kulturveckor 1 – 31.10

Anordnare: Kulturtjänsterna, biblioteket. Läraren anmäler sin grupp till evenemangen på biblioteket. Anmälan sker elektroniskt: <https://www.vaasa.fi/sv/se-och-upplev/kultur-i-vasa-och-vasaregionen/kulturtjanster/barnkulturverksamhet-i-vasa/pol-kulturveckor-for-barn/>

Dokumentera bidraget från din grupp till exempel genom att fotografera och skicka dokumentationen till biblioteket. Gruppernas evenemang publiceras på Pöl-veckornas program, vilket bidrar till att synliggöra det läsförmedlande arbetet på skolorna och att inspirera andra.

Bok-café

Om du dricker kaffe/kakao/te måste du ha en bok i handen. Kan ordnas under rasten eller som en klubb.

Adventskalender

En för hela skolan gemensam adventskalender: högläsning av t.ex. en bok med icke-religiöst jultema på centralradion.

Läsläxa

Eleverna får en läsläxa varje dag, som är markerad på ett läxblad. Vårdnadshavaren markerar läsläxan gjord med sin underskrift. Uppgiften lämpar sig förutom för nybörjarundervisningen även för äldre elever. Läsläxan kan också tillämpas i årskurs 7 till 9 till exempel under kortare perioder i ett visst ämne.

Nyhetsöversikt

Läraren väljer ut nyhetslänkar. Nyheterna läses och diskuteras tillsammans i klassen.

Nyhetsöversikt som morgonsamling

Nyhetsöversikten kan presenteras till hela skolan till exempel varje fredag.

Läsvägg/bokrecensionsvägg

T.ex. 1–2lk, 3–4lk och 5–6lk sätter ihop en gemensam läsvägg i hallen. Innehållet på läsväggen väljs enligt åldersnivån. Eleverna gör en kort bokrecension eller sammanfattning av boken de läst. Tanken är att eleverna ska kunna hitta idéer till böcker de vill läsa på den här väggen, för ibland kan det vara svårt att hitta intressant läsning.

Kungsfågeln läsresa

En läsutmaning som äger rum i klassen under fåglarnas höst- och vårflyttning. Utmaningen går ut på att samla läsminuter och flyga en kungsfågel från Vasa till nordöstra Afrika (höst) eller tillbaka till Vasa (vår).

En perfekt bok -uppgift

Eleverna får fundera på hurdana böcker de tycker om. Hjälp med frågor.

Barnens egna bokprat

Eleverna väljer 1-3 böcker som de läst som de gillade och presenterar dem för resten av klassen. Bokpratet kan göras muntligt, som PowerPoint-presentationer eller videor.

Bokorientering i gymnastiksalen

Olika böcker (sagoböcker, serier, poesiböcker, fackböcker, romaner) placeras runt om i gymnastiksalen. Eleverna kommer in i salen med sin lärare. Eleverna får ett uppgiftspapper med frågor relaterade till böckerna, olika uppgifter beroende på årskurs. Barnen går runt i salen och utforskar böckerna samtidigt som de letar efter svar till uppgifterna.

Lyssna på sagor och svara på frågor med hjälp av QR-koder

Eleverna kan skriva/läsa högt sina egna berättelser. En QR-kod som leder till berättelsen genereras. Eleverna kan också bifoga en uppgift till sin berättelse. Uppgiften kan genomföras som ett samarbete mellan åk 5 – 6 och nybörjarundervisningen.

Skolan läser -evenemang och poesi- och illustrationstävlingen

Ordnas till exempel som ett två veckor långt evenemang. Under evenemanget läser varje klass dagligen under en överenskommen tid (t.ex. 15 minuter om dagen).

Poesi- och illustrationstävling

En läsvecka eller ett annat läsevenemang kulminerar i att eleverna skriver var sin egen dikt ensam, i par eller i grupp. Dikten illustreras. Från varje klass väljs en dikt till skolans gemensamma utställning, där den dikt som fått flest röster belönas till exempel med ett pris från en föräldraförening (t.ex. ett presentkort till en bokhandel).

Empatisk läsning

Lotta ut sinnesstämningen med en snurra.

Att skriva en berättelse tillsammans

Eleverna skriver parvis en berättelse, t.ex. i Word i en delad fil. Paret turas om att skriva. Båda skriver en mening i taget. Båda arbetar på sin egen dator/iPad. Det får inte förekomma någon diskussion under processen. Till sist ges berättelserna till de andra eleverna i gruppen att läsa. Du kan använda en bild, en saga som du läser eller lyssnar på, handlingskort, tärningar eller andra hjälpmedel för att skriva berättelsen.

Unicef-promenad

V A A S A .

UNICEF-promenaden har kombinerats med läsning. Eleverna har gått runt på UNICEF-promenaden och även läst under dagen.

<https://www.unicef.fi/unicef-kavelly/>

Läsdag

En temadag med lässtund för hela skolan. Alla klasser besöker biblioteket för att låna böcker enligt ett schema. Lärarna har redan på förhand fått olika uppgifter som de kan välja mellan för sina klasser, t.ex. Elevernas egna boktips, läsning i olika positioner, empatisk läsning.

Litteraturveckor

Olika läsprojekt i klasserna till exempel fantasylitteratur i årskurs 6

Skymningens lugna dag

En lugn temadag då alla deltar i fridfulla aktiviteter som att läsa böcker.

Skräckdag

En dag som fokuserar på skräckböcker på en för åldern lämplig nivå. Att läsa med ficklampa under en filt eller att klä sig i en lite skrämmande utstyrsel passar fint till temat!

Läs till ett kramdjur

Ta med ett kramdjur och läs till det. Kramdjuret kan också tillverkas själv på slöjdtimmarna. Kramdjuret kan besöka skolan under en dag eller bo på skolan till exempel i en vecka eller varför inte hela läsåret, om kramdjuret har gjorts i skolan.

Mumindag, Harry Potter -dag e.d.

En temadag för en klass, en årskurs eller en annan passlig grupp. Temadagen byggs upp kring en bokserie. Skoldagen kan med fördel innehålla andra element än läsning och praktiskt taget vilka som helst skolämnen kan tillämpas.

Böcker på olika språk -dag

En dag med böcker på olika språk i fokus. Dagens program kan innehålla till exempel läsning, bokpresentationer, boktips eller utställningar. Dagen kan eventuellt också planeras i samarbete med biblioteket.

Läs och rör på dig -dag

V A A S A .

En kampanj från En skola i rörelse som kombinerar rörelse och läsning. På En skola i rörelse -webbsidan hittar du mer information och 10 olika sätt att genomföra kampanjen (materialet är på finska): <https://liikkuvakoulu.fi/ideapankki/idea/10-erilaista-tapaa-toteuttaa-lue-ja-liiku-kampanjaa/>

Läsutmaningar av olika slag

Eleverna kan läsa till exempel sammanlagt ett på förhand bestämt antal sidor, böcker eller minuter. Exempel på läsutmaningar är Helmts läsutmaning och 300 minuters läsutmaning.

Pulpetbok

Eleverna har alltid en bok i sin pulpet eller ryggsäck. Eleven läser boken som extra uppgift när hen är färdig med sina andra uppgifter.

Tittskåp

Eleverna tillverkar miniatyrrum eller -landskap utgående från ett litterärt verk. Eleverna kan också skriva texter till sina tittskåp.

Ny bok utgående från en existerande bok eller en fortsättning på en berättelse

Eleven skriver en ny berättelse utgående från en boktitel som redan finns eller en fortsättning på en bok som eleven läst.

Read hour

8.9. ordnas en läslektion under vilken alla läser. <https://nuori.fi/sv/readhour-2/>

Läsvecka

Läsveckan ordnas traditionellt i slutet av april, men av praktiska skäl och för att göra bibliotekssamarbetet smidigare, är det bra att fundera på flexibla lösningar. Kontakta biblioteket i god tid för att planera samarbetet. Kan ni kanske låna material till läsveckan redan i god tid före evenemanget?

Hela skolan läser -läslarv som slingrar runt skoltrappan

Ett läsprojekt som har sitt ursprung i läsmasken "Hela Hutski läser". Eleverna läser och bygger på skolans gemensamma läslarv enligt överenskommelse (lägg till en boll efter varje lästa 20 sidor, efter varje lästa bok, efter varje lästa timme osv).

Lässtunder mellan fadderklasserna

Regelbundna lässtunder med fadderklasserna. Stora faddrarna läser till de små och vice versa.

Bokprat

Boka bokpratare från biblioteket för ett besök i skolan eller en klas. Bokprat ordnas också på distans.

Lärarnas favoritböcker från barndomen, utställning + gissningslek

Läraren väljer den bok som har tilltalat hen eller som hen som tyckt om mest . Läraren printar ut en bild på omslaget och sitt eget barndomsfoto på ett annat papper. Eleverna får prova på att hitta rätt personer till bokomslagen. Kan också göras digitalt eller med hjälp av riktiga böcker istället för foton.

Läsbingo

Eleverna får med sig hem ett läsbingo t.ex. över höstlovet. Uppgiften lämnas in efter semestern och bland dem som gjort uppgiften klar lottas ut ett eller ett par små pris.

En för barnet viktig vuxen som gäst i klassen

På en föräldramorgon får pappor, mor- och farföräldrar, mormödrar, faders- och modersfigurer läsa för sitt barn eller några barn under ett besök till klassen. I klassen erbjuds olika böcker att läsa. Barnet kan också ta med sig en valfri bok hemifrån.

Läsning som en del av en ämnesövergripande helhet: Energiska Vaasa

Samarbete mellan årskurs 2 och 5. Eleverna läser ur ett material, som passar de båda årskurserna till exempel så att eleverna i åk 5 läser för eleverna i åk 2 parvis.

Baserat på häftet kan lärare skapa ett färdigt Kahoot/Blooket-quiz eller alternativt låta eleverna komma på quizfrågor och svarsalternativ själva.

Eleverna planerar

Ta med eleverna i planeringsprocessen av läsevenemang i skolan. Eleverna kan till exempel bidra till planeringen av bokcirklar, författarbesök jippon och kampanjer kring litteratur.

